

Облікова картка дисертації

I. Загальні відомості

Державний обліковий номер: 0524U000329

Особливі позначки: відкрита

Дата реєстрації: 24-09-2024

Статус: Захищена

Реквізити наказу МОН / наказу закладу:

II. Відомості про здобувача

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Сергій Михайлович

2. Serhii M. Shevchenko

Кваліфікація: к. с.-г. н., старший науковий співробітник, 06.01.05

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Вид дисертації: доктор наук

Аспірантура/Докторантура: ні

Шифр наукової спеціальності: 06.01.01

Назва наукової спеціальності: Загальне землеробство

Галузь / галузі знань: Не застосовується

Освітньо-наукова програма зі спеціальності: Не застосовується

Дата захисту: 04-10-2024

Спеціальність за освітою: Механізація сільського господарства

Місце роботи здобувача: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, буд. 25, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

III. Відомості про організацію, де відбувся захист

Шифр спеціалізованої вченої ради (разової спеціалізованої вченої ради): Д 08.804.02

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, буд. 25, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

IV. Відомості про підприємство, установу, організацію, в якій було виконано дисертацію

Повне найменування юридичної особи: Дніпровський державний аграрно-економічний університет

Код за ЄДРПОУ: 00493675

Місцезнаходження: вул. Сергія Єфремова, буд. 25, Дніпро, Дніпровський р-н., 49600, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

V. Відомості про дисертацію

Мова дисертації: Українська

Коди тематичних рубрик: 68.29

Тема дисертації:

1. Еколого-біологічні засади землеробства в умовах природно-техногенних комплексів степової зони України
2. Ecological and biological bases of agriculture in the conditions of natural and technogenic complexes of the steppe zone of Ukraine

Реферат:

1. Шевченко С. М. Еколого-біологічні засади землеробства в умовах природно-техногенних комплексів степової зони України. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису. Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора сільськогосподарських наук за спеціальністю 06.01.01 «Загальне землеробство». – Дніпровський державний аграрно-економічний університет, Дніпро, 2024. Наукова новизна одержаних результатів досліджень полягає у тому, що вперше: – розроблено оптимальні параметри функціонування природних та техногенних комплексів у землеробстві, заснованих на методах технологічного управління ґрунтовими режимами та ресурсами життєзабезпечення сільськогосподарських культур; – обґрунтовано принципи мінімалізації обробітку ґрунту з позиції регулювання твердості, щільності складення ґрунту та ефективного використання обмежених водних ресурсів; – модернізовано прийоми обробітку ґрунту в

напрямку підвищення протиерозійної стійкості та зростання родючості ґрунтів з використанням рослинних рештків; – встановлена особливість трансформації видового складу бур'янів залежно від технологій вирощування та насичення культурами сівозміни, а також головні напрямки зниження забур'яненості ґрунту і посівів в природно-техногенних комплексах; – розроблені регламенти використання нових гербіцидів ґрунтової та вегетативної дії для застосування на посівах колосових зернових культур, кукурудзи на зерно та соняшника, які стали основою рекомендацій для ведення землеробства в степовій зоні; – проведена економічна та біоенергетична оцінка природно-техногенних комплексів спрямованих на збалансоване використання виробничих ресурсів. Удосконалено: – контролювання забур'яненості в умовах трансформації видового складу бур'янів у системах сівозмін і обробітку ґрунту та технологіях вирощування зернових і олійних культур. Набули подальшого розвитку: – наукові положення та базова інформація щодо прийомів основного обробітку ґрунту і оптимізації агрофізичного стану чорноземів спрямованого на підвищення протиерозійної стійкості. Наукове та практичне значення. Одержані результати досліджень мають фундаментальне і прикладне значення в галузі еколого-біологічного управління агротехнологіями в природно-техногенних агроценозах. Наукові положення дисертації розкривають закономірності трансформації агрофізичних показників ґрунту під впливом прийомів основного обробітку, визначають можливості його мінімізації і біологічну реакцію культурних рослин. Основні теоретичні позиції передбачають вихід на практичний результат, який гарантує ефективне використання ресурсів та досягнення високого рівня продуктивності ріллі. Практична цінність роботи полягає в тому, що впроваджено сівозміни, розроблені на основі нового співвідношення впливу попередників, створення агрофізичного фону для додаткового накопичення ґрунтової вологи, досягнення позитивного гумусового балансу. Завдяки оптимізації фітотоксичної дії гербіцидів і фітоценотичної резистентності бур'янів досягнута можливість контролювання 95–98 % всього різновиду бур'янів. Для базових елементів землеробства розроблені комплексні заходи та технологічні рекомендації, які сприяли скороченню ресурсних і енергетичних витрат на 28–35 %, зростанню вмісту гумусу в ґрунті до 4,45–4,70 %, підвищенню урожайності пшениці озимої на 1,64 т/га, кукурудзи на зерно – 2,54 т/га, соняшника – 0,52 т/га, ячменю ярого – 0,67 т/га. Апробація матеріалів дисертації. Основні положення та результати дисертаційної роботи доповідалися і обговорювалися на засіданнях кафедри загального землеробства та ґрунтознавства і Вченій раді агрономічного факультету Дніпровського державного аграрно-економічного університету, а також на наукових симпозиумах, семінарах і конференціях різного рівня. Ключові слова: землеробство, сівозміна, обробіток ґрунту, бур'яни, добрива, гербіциди, родючість, попередник, кукурудза, соняшник, пшениця озима, ячмінь ярий, рентабельність.

2. Shevchenko S. M. Ecological and biological bases of agriculture in the conditions of natural and technogenic complexes of the steppe zone of Ukraine. – Qualifying scientific work as a manuscript. Dissertation for the degree of Doctor of Agricultural Sciences in the specialty 06.01.01 «General Agriculture». – Dnipro state Agrarian and Economic University, Dnipro, 2024. The scientific novelty of the obtained research results is that for the first time: – optimal parameters of functioning of natural and anthropogenic complexes in agriculture based on methods of technological management of soil regimes and crop life support resources have been developed; – the principles of minimizing soil tillage from the point of view of regulating soil hardness, density and efficient use of limited water resources were substantiated; – soil cultivation methods were modernized in the direction of increasing erosion resistance and increasing soil fertility using plant residues; – the peculiarity of transformation of weed species composition depending on cultivation technologies and crop rotation saturation, as well as the main directions of reducing weed infestation of soil and crops in natural and technogenic complexes were established; – developed regulations for the use of new soil and vegetative herbicides for use on crops of spiked cereals, corn and sunflower, which became the basis for recommendations for farming in the steppe zone; – economic and bioenergy assessment of natural and technogenic complexes aimed at the balanced use of production resources. Improved: – weed control in the context of transformation of weed species composition in crop rotation and soil cultivation systems and technologies for growing grain and oilseeds. Further development has been made: – scientific provisions and basic information on the methods of basic tillage and optimization of the agrophysical state of chernozems aimed at increasing erosion resistance. Scientific and practical significance. The obtained

research results are of fundamental and applied importance in the field of ecological and biological management of agrotechnologies in natural and technogenic agrocenoses. The scientific provisions of the dissertation reveal the regularities of transformation of agrophysical indicators of the soil under the influence of basic tillage methods, determine the possibilities of its minimization and the biological response of cultivated plants. The main theoretical positions provide for a practical result that guarantees efficient use of resources and achievement of a high level of arable land productivity. The practical value of the work is that crop rotations developed on the basis of a new ratio of the influence of predecessors, the creation of an agrophysical background for additional accumulation of soil moisture, and the achievement of a positive humus balance have been implemented. By optimizing the phytotoxic effect of herbicides and phytocenotic resistance of weeds, we have achieved control over 95–98 % of all weed species. Comprehensive measures and technological recommendations were developed for the basic elements of agriculture, which contributed to a 28–35 % reduction in resource and energy costs, an increase in soil humus content to 4.45–4.70 %, and a 1.64 t/ha increase in winter wheat yields, 2.54 t/ha in corn, 0.52 t/ha in sunflower and 0.67 t/ha in spring barley. Approbation of dissertation materials. The main provisions and results of the dissertation work were reported and discussed at meetings of the Department of general agriculture and Soil Science and the Academic Council of the Faculty of agronomy of Dnipro state agrarian and economic University, as well as at scientific symposia, seminars and conferences of various levels. Keywords: agriculture, crop rotation, tillage, weeds, fertilizers, herbicides, fertility, predecessor, corn, sunflower, winter wheat, spring barley, profitability.

Державний реєстраційний номер ДіР:

Пріоритетний напрям розвитку науки і техніки: Раціональне природокористування

Стратегічний пріоритетний напрям інноваційної діяльності: Технологічне оновлення та розвиток агропромислового комплексу

Підсумки дослідження: Теоретичне узагальнення і вирішення важливої наукової проблеми

Публікації:

1. Вінокуров І. Н., Горшкова Л. М., Шевченко С. М. та ін. Система інноваційних методів контролювання забур'яненості в степовому землеробстві. Розділ 3: Інноваційні підходи розвитку сільського господарства. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2015. 114 с
2. Гадзало Я. М., Заришняк А. С., Черенков А. В., Шевченко М. С., Шевченко С. М. та інші. Актуальні сівозміни: новий погляд на класику: монографія. Дніпро: «Роял Прінт», 2017. 69 с
3. Князева М. В., Крамар В. М., Львович І. Я. та ін. No-till технології на степових чорноземах. Рівень розвитку техніки і технологій в ХХІ столітті. Частина 1 : Серія монографій. Розділ 2: Шевченко М. С., Шевченко С. М., Шевченко О. О., Швець Н. В., Деревенець-Шевченко К. А. Одеса: КУПРІЄНКО СВ, 2019. 227 с
4. Shevchenko S., Tkalich Yu., Shevchenko M., Kolesnykova K., Derevenets-Shevchenko K. The evaluation of total weed density and seed bank of agricultural landscapes as an example of the Steppe Zone of Ukraine. *Scientific Horizons*. 2023. 26 (11), 80–89.
5. Shevchenko S., Derevenets-Shevchenko K., Desyatnyk L., Shevchenko M., Sologub I., Shevchenko O. Tillage effects on soil physical properties and maize phenology. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1. 393–402
6. Shevchenko S., Derevenets-Shevchenko K., Shevchenko M., Shevchenko O.: Sunflower broomrape (*Orobanche cumana* Wallr.) and weeds in sunflower crops with minimized tillage in a steppe ecotype crop rotation. *Ekologia (Bratislava)*. 2024. Vol. 43, No. 1, p. 34–42
7. Shevchenko S., Desyatnyk L., Shevchenko M., Kolesnykova K., Derevenets-Shevchenko K. Control of weeds and sunflower broomrape (*Orobanche cumana* Wallr) in sunflower crops by crop rotation and tillage. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1. 382–392

- 8. Mytsyk O., Havryushenko O., Tsyliuryk O., Shevchenko S., Hulenko O., Shevchenko M., Derevenets-Shevchenko K. Reclamation of derelict mine land by simply growing crops. *International Journal of Environmental Studies*. 2024. 81:1, 230–238
- 9. Циліурік О. І., Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В., Нікулін В. О., Остапчук Я. В. Динаміка чисельності бур'янів і їх видового складу в агроценозах кукурудзи залежно від обробітку ґрунту та удобрення в Північному Степу України. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2017, 7(3), P. 154–159
- 10. Циліурік О. І., Шевченко С. М., Остапчук Я. В., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А. Агроєкологічні основи контролювання забур'яненості та поширення вовчка в посівах соняшнику Степу України. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2018, 8(1), P. 487–497
- 11. Cherenkov A. V., Shevchenko M. S., Gyrka A. D., Nesterets V. G., Dudka M. I., Desiatnyk L. M., Shevchenko S. M. Increasing the efficiency of moisture resources in crop rotation by tillage optimization in Ukrainian Steppe zone. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. 11 (2), P. 35–39
- 12. Шевченко М. С., Шевченко С. М. Якого обробітку потребує чорнозем. *Хранение и переработка зерна*. Дніпропетровськ, 2005. № 8 (61) С. 51–52
- 13. Шевченко М. С., Поленок А. В., Шевченко С. М. Вплив основної обробітку ґрунту і мінеральних добрив на врожай пшениці озимої в умовах чекових зрошувальних систем. *Бюлетень Інституту зернового господарства*. Дніпропетровськ, 2011. № 40. С. 81–85
- 14. Шевченко С. М. Схожість насіння і формування морфобіологічних параметрів кукурудзи при мінімізації обробітку ґрунту. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України*. Дніпропетровськ, 2011. № 1. С. 70–74
- 15. Шевченко О. М., Приходько В. І., Шевченко С. М., Швець Н. В. Технологічні прийоми підвищення ефективності регулювання поживного режиму при вирощуванні кукурудзи. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України*. Дніпропетровськ, 2011. № 1. С. 46–50
- 16. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Парлікокошко М. С. Динаміка схожості насіння кукурудзи після різних попередників і способів обробітку ґрунту. *Зрошувальне землеробство : Міжвідомчий тематичний науковий збірник*. Херсон : Атлант, 2012. Вип. 57. С. 160–164
- 17. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В. Еволюція землеробства як фактор формування фітоценозів бур'янів. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони НААН України*. Дніпропетровськ, 2013. № 4. С. 130–135
- 18. Шевченко М. С., Шевченко С. М. Агротехнології як бар'єр проти посухи. *Хранение и переработка зерна*. Дніпропетровськ, 2013. № 9 (174) С. 51–53
- 19. Шевченко М. С., Запорожець Л. М., Шевченко С. М. Формування продуктивності зернових і зернобобових культур при мінімізації обробітку ґрунту. *Таврійський науковий вісник : ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет»*. Херсон, 2014. Вип. 89. С. 73–82
- 20. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Парлікокошко М. С. Вплив систем землеробства на польову схожість насіння кукурудзи. *Хранение и переработка зерна*. Дніпропетровськ, 2015. № 6–7. С. 32–34
- 21. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Швець Н. В. Фактори сівозмінного комплексу і фітоценотичні мутації забур'яненості посівів. *Вісник Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету*. Дніпро, 2016. №3 (41). С. 62–67
- 22. Шевченко М. С., Десятник Л. М., Льоринець Ф. Л., Шевченко С. М. Агросистемні методи регулювання вологоспоживання в агроценозах. *Науковий журнал «Зернові культури»*. Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2017. Т. 1. № 1. С. 119–123
- 23. Shevchenko M. S., Shevchenko S. M., Shvets N. V. Agrophysical and factors of regulation of biological activity of soil crop rotation. *Науковий журнал «Зернові культури»*. Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2018. Т. 2. № 1. С. 109–115
- 24. Циліурік О. І., Шевченко С. М., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А., Швець Н. В. Особливості формування і регулювання потенційної забур'яненості різних технобіогенних систем. *Agrology*. Дніпро, 2019. Vol. 2(1), С. 31–40

- 25. Шевченко М. С., Десятник Л. М., Швець Н. В., Шевченко С. М. Методика визначення вологості ґрунту: класичні помилки і об'єктивні фізичні параметри. Зернові культури. Дніпро, 2018. Том 2. № 2, С. 309–313
- 26. Десятник Л. М., Шевченко М. С., Швець Н. В., Шевченко С. М. Ефективність використання добрив у сівозміні залежно від способів основного обробітку ґрунту. Зернові культури. Дніпро, 2018. Том 2, № 2, С. 324–329
- 27. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А., Швець Н. В. Агробіологічні та технологічні методи підвищення протиерозійного потенціалу ґрунтів у сівозміні. *Agrology*. Дніпро, 2019. Vol. 2(2), P. 122–127
- 28. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Деревенець-Шевченко К. А., Швець Н. В. Техногенний рівень землеробства і асоціативна мінливість бур'янів в агроценозах. Зернові культури. Дніпро, 2019. Том 3. № 1. С. 83–92
- 29. Ткаліч Ю. І., Шевченко С. М., Козечко В. І. Особливості захисту посівів пшениці озимої від бур'янів у сівозміні після соняшнику. *Карантин і захист рослин*. Київ, 2020. 2–3 (260), С. 45–49
- 30. Циліурик О. І., Шевченко С. М., Гончар Н. В., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А., Швець Н. В. Біологічна активність ґрунту короткоротаційної сівозміни за максимального насичення соняшником. *Науково-технічний бюлетень: Інституту олійних культур НААН*. Запоріжжя, 2021. № 30, С. 105–115
- 31. Ткаліч Ю. І., Циліурик О. І., Козечко В. І., Шевченко С. М., Гончар Н. В., Рудаков Ю. Н. Технічна ефективність бакових сумішей гербіцидів у посівах соняшнику в умовах Північного Степу України. *Зернові культури*. Дніпро, 2021. Том 5. № 2. С. 356–367
- 32. Shevchenko M. S., Mytsyk A. A., Shevchenko S. M., Pozniak V. V., Tkalich Y. I. Optimization of the phytotoxic effect of herbicide mixtures in winter wheat crops of agrocenoses of the steppe ecotype. *Agrology*. Dnipro, 2023. 5(3), 87–91
- 33. Mytsyk O. O., Havriushenko O. O., Shevchenko S. M., Hulenko O. I. Effect of long-term phytoremediation on the soil genesis potential of the technozems of the Pokrov research station. *Зернові культури*. Дніпро, 2023. Том 7. № 2. С. 350–357
- 34. Shevchenko S. M., Shevchenko O. M., Parlikokoshko M. S. Soil conditions and germination corn seeds in the Steppe of Ukraine. *SWorldJournal*, Vol. J21509 Scientific world, 2015. P. 25–30
- 35. Tsyliuryk A. I., Shevchenko S. M., Gonchar N. V., Ostapchuk YA. V., Shevchenko O. M., Derevenets-Shevchenko K. A. Agrophysical and biotic factors of regulation of biological activity of soil in the crop rotation. *ACTA TECHNICA CORVINIENSIS. Bulletin of Engineering*. Tome XII [2019] | Fascicule 3 July-September. P. 111–113
- 36. Шевченко О. М., Шевченко С. М., Ляшенко Н. О., Швець Н. В. Гербіциди і генетичний потенціал гібридів кукурудзи в регулюванні економічної ефективності виробництва зерна. *Науковий збірник «Вісник степу»* Випуск №3 Кіровоград, 2006 р. С. 68–69
- 37. Шевченко О. М., Шевченко С. М., Швець Н. В. Гербіциди як екологічний і економічний фактор при вирощуванні кукурудзи. *Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю засновника школи біологічної рекультивациі земель професора М. О. Бекаревича «Рациональне землекористання рекультивованих та еродованих земель: досвід, проблеми, перспективи»*. Дніпропетровськ, 2006. С. 35–36
- 38. Шевченко О. М., Шевченко С. М., Приходько В. І., Швець Н. В. Агроекологічна і економічна ефективність протибур'янового комплексу за вирощування кукурудзи. *Науково-практична конференція молодих учених і спеціалістів «Високоєфективні технології – шлях до стабілізації аграрного виробництва»* 28–30 листопада 2011 року. Київ-Чабани. С. 4–5
- 39. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Системи землеробства, агротехнології і видозміна бур'янів. *Природне агровиробництво в Україні: проблеми становлення, перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (м. Дніпропетровськ, 22–23 жовтня 2015)*. Дніпропетровськ: РВВ ДДАЕУ, 2015. С. 95–97

- 40. Шевченко С. М., Семеренко К. О. Підвищення ефективності гербіцидів в посівах кукурудзи на основі розширення спектру фітотоксичної дії. Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції «Проблеми конструювання, виробництва та експлуатації сільськогосподарської техніки». Кіровоград, 5-6 листопада 2015 р. С. 112-113.
- 41. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Головка А. В. Тотальні агротехнологічні заходи проти амброзії полинолістої. Матеріали регіональної науково-практичної конференції «Еколого-ноосферне вчення академіка М. Т. Масюка та його відображення в освіті, науці та агросфері України», присвяченої 80-річчю з Дня народження М. Т. Масюка. м. Дніпро 21 жовтня 2016 р. С. 56-58.
- 42. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Остапчук Я. В. Еколого-технологічні основи стабілізаційної стратегії розвитку землеробства. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю професора С. Л. Франкфурта. м. Київ, 18 листопада 2016 р. С. 362-363
- 43. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Пронько А. С. Основні напрями підвищення використання орних земель. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю професора С. Л. Франкфурта. м. Київ, 18 листопада 2016 р. С. 363-365
- 44. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Сарана А. А. Способи і знаряддя обробітку ґрунту в сучасному землеробстві. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю професора С. Л. Франкфурта. м. Київ, 18 листопада 2016 р. С. 365-368
- 45. Шевченко М. С., Шевченко С. М., Даценко І. М. Методи біоенергетичної оцінки і оптимізації функціонування агроценозів. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» м. Дніпро, 22-23 листопада 2016 р. С. 259-263
- 46. Shevchenko S. M., Shevchenko O. M., Korin N. L. Struggle with quarantine plants Ambrosia. «Сучасний стан і перспективи розвитку аграрного сектору України». Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція молодих учених 19-20 жовтня 2016 р. м. Дніпро. С. 21-26
- 47. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В. Способи регулювання родючості ґрунту на основі ресурсів агробіоценотичного походження. «Сучасний стан родючості чорноземних ґрунтів і шляхи підвищення продуктивності сільськогосподарських культур» Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції. 2016 р. м. Дніпро. С. 88-91
- 48. Шевченко С. М., Копильцов Д. О., Кулікова А. В. Інноваційно-технологічна система проти амброзії полинолістої. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 150-річчю професора С. Л. Франкфурта. м. Київ, 18 листопада 2016 р. С. 362-363
- 49. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Адаптація фітотоксичного спектру гербіцидів до резистентності бур'янових синузій в посівах кукурудзи. «Новітні технології – шлях до сталого розвитку АПК України». Матеріали Всеукраїнської наукової конференції (м. Полтава 18 травня 2017 р.) за ред. А.В. Кохана. Полтава, 2017. С. 61-65
- 50. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В. Природничі та інтелектуальні джерела народження науки гербології. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Новітні системи землеробства та шляхи підвищення еколого-біологічної ефективності використання земель в сучасному агрокомплексі» (м. Дніпро, 25-26 травня 2017 р.). Дніпро : ДДАЕУ2017. С. 89-92
- 51. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Оптимізація диференційованого використання макро- і мікродобрив за вирощування кукурудзи. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Новітні системи землеробства та шляхи підвищення еколого-біологічної ефективності використання земель в сучасному агрокомплексі» (м. Дніпро, 25-26 травня 2017 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2017. С. 200-203
- 52. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Біотехногенне майбутнє степових агроecosystem в кліматичному аспекті. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Новітні системи землеробства та шляхи підвищення еколого-біологічної ефективності» (м. Дніпро, 25-26 травня 2017 р.). Дніпро: ДДАЕУ 2017. С. 203-206

- 53. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Онищенко Р. О. Особливості гербокритичних періодів і фітоценотичної стійкості сільськогосподарських культур. Матеріали XII Міжнародної конференція молодих учених та спеціалістів, присвяченої 100-річчю від Дня створення Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України. К. : ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ», 2017. С. 35–36
- 54. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Феленко В. Л. Оптимізація розміщення посівів за трансформації аграрного ринку в умовах степової зони. XII Матеріали Міжнародної конференції молодих учених та спеціалістів, присвяченої 100-річчю від Дня створення Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України. К. : ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ», 2017. С. 34–35
- 55. Шевченко С. М., Швець Н. В., Даценко І. М. Біологічні та технологічні методи оптимізації агрофізичного та енергетичного режимів при вирощуванні ярих культур. Матеріали XII Міжнародної конференції молодих учених та спеціалістів, присвяченої 100-річчю від Дня створення Національної наукової сільськогосподарської бібліотеки НААН України. К. : ТОВ «Центр поліграфії «КОМПРИНТ». 2017. С. 39–41
- 56. Шевченко С. М. Шевченко О. М., Швець Н. В. Гербокритичні та сукцесійні особливості активності *Orobanche Cuman Wallg.* залежно від частоти повернення соняшника в сівозміні. Матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи впровадження ресурсощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 15–16 листопада 2017 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2017. С. 170–172
- 57. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В. Основні напрямки регулювання біоенергетичного балансу в землеробстві. Матеріали регіональної науково-практичної інтернет-конференції «Зрошуване землеробство: сьогодення, проблеми, перспективи» (2-3 листопада 2017 р.) : [До 80-річчя професора Ківера В.Х.]. Дніпро : ДДАЕУ, 2017. С. 51–53
- 58. Шевченко С. М., Шевченко О. М., Швець Н. В. Фітоценотична конкурентоздатність сільськогосподарських культур. Наукове забезпечення інноваційного розвитку та адаптація агропромислового виробництва в умовах трансформації клімату: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Дніпро. Полтава, 24-25 травня 2018 р. Дніпровський державний аграрно-економічний університет; Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН. Полтава, 2018. С.134–137
- 59. Tsyliuryk A. I., Shevchenko S. M., Gonchar N. V., Ostapchuk Ya. V., Shevchenko O. M., Derevenets-Shevchenko K. A. Agrophysical and biotic factors of regulation of biological activity of soil in the crop rotation. Agricultural and mechanical engineering: Materials of International Symposium ISB-INMA TECH (Bucharest, 01-03 November, 2018) 2018. p.185–191
- 60. Шевченко С. М., Салова Л. О., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А. Розвиток систем контролювання бур'янів в процесі еволюції землеробства в зоні Степу. Сучасні погляди на родючість чорноземів та інноваційні шляхи їх покращення: Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці з початку дослідження ґрунтів, рослинності, геологічних умов Полтавської губернії, Полтава, 05 жовтня 2018 р. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН. Полтава, 2018. С. 25–27
- 61. Шевченко С. М., Момот К. О., Шевченко О. М., Деревенець-Шевченко К. А. Біологічні особливості і фітотоксична реакція Ваточника Сирійського (*Asclepias Syriaca L.*) на застосування гербіцидів. Сучасні погляди на родючість чорноземів та інноваційні шляхи їх покращення: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції присвяченої 130 річниці з початку дослідження ґрунтів, рослинності, геологічних умов Полтавської губернії, м. Полтава, 05 жовтня 2018 р. Полтавська державна сільськогосподарська дослідна станція ім. М. І. Вавилова ІС і АПВ НААН. Полтава, 2018. С. 29–32
- 62. Шевченко С. М., Хейлик Д. К., Швець Н. В., Хижняк А. А. Методика оцінки водовбирної здатності ґрунтів. Актуальні проблеми науково-інноваційного забезпечення виробництва зерна в контексті сучасних ринкових умов : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції молодих вчених і спеціалістів (м. Дніпро, 30-31 травня, 2019 р.). НААН, ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, 2019. С.

- 63. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Домінування системних методів в регулюванні фітоценотичної та алергенної шкодочинності амброзії в складних біоландшафтах. Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 20 листопада 2019 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2019. С. 114–116
- 64. Шевченко М. С., Десятник Л. М., Швець Н. В., Шевченко С. М. Мінімізація основного обробітку ґрунту та модернізація агрофізичної теорії. Сучасні тенденції в сільському господарстві «Матеріали Всеукраїнської дистанційної науково-практичної конференції» м. Полтава, 07 жовтня 2020 р. С. 97–98
- 65. Шевченко М. С., Десятник Л. М., Шевченко С. М., Муратов А. А. Нове агрофізичне трактування мінімального основного обробітку ґрунту. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 26 листопада 2020 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2020. С. 185–188
- 66. Шевченко С. М., Малик Д. С., Гунський О. В., Шевченко О. М. Формування забур'яненості посівів пшениці озимої та ефективні методи її контролювання. Матеріали V Міжнародної науково-практичної конференції «Стан і перспективи розробки та впровадження ресурсоощадних, енергозберігаючих технологій вирощування сільськогосподарських культур» (м. Дніпро, 26 листопада 2020 р.). Дніпро: ДДАЕУ, 2020. С. 189–190
- 67. Шевченко С. М., Швець Н. В., Волошин А. О., Плеухов К. М., Боговенко І. О. Особливості домінування *Ogobanche cumana* Wallr. в соняшника в короткоротаційних сівозмінах. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, молодих учених та спеціалістів 3 грудня 2021 р. Харків, 2021. № 1. С. 96–97
- 68. Шевченко С. М., Цюрюпа Б. Г., Кривошлик О. І., Новосьолова Д. А., Гавриленко Н. В. Залежність фітоценотичної стійкості сільськогосподарських культур від тривалості гербокритичного періоду. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, молодих учених та спеціалістів 3 грудня 2021 р. Харків, 2021. № 1. С. 98–99
- 69. Шевченко С. М., Деревенець-Шевченко К. А., Хижняк А. А., Осадчук О. В., Липарь О. А. Адаптивні та фітотоксичні механізми підвищення ефективності контролювання амброзії полинолістої в посівах польових культур. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції здобувачів, молодих учених та спеціалістів 3 грудня 2021 р. Харків, 2021. № 1. С. 100–101
- 70. Ткаліч Ю.І., Мицик О.О., Шевченко С.М. Агропромислова та техногенна оптимізація використання земель сільськогосподарського призначення в степовій зоні. Зернова галузь – проблеми та перспективи технологічного забезпечення: Матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від Дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН Валентина Сергійовича Цикова (Дніпро, 12–13 жовтня 2023 р.). НААН, ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, ДУ ІЗК НААН 2023. С. 89–91.
- 71. Шевченко С.М., Шевченко О.М., Ткаліч Є.Ю. Стан потенційної забур'яненості та методи її регулювання в агротехногенних системах Степу. Гербологія в сучасному екологічно безпечному землеробстві. Матеріали XIII науково-практичної конференції. Київ, 2023. 90 с
- 72. Шевченко М. С., Шевченко С. М. Джерела і витоки степової гербології. Гербологія в сучасному екологічно безпечному землеробстві. Матеріали XIII науково-практичної конференції. Київ, 2023. С. 84–86
- 73. Ткаліч Ю. І., Шевченко С. М. Методи адаптивного добору спектру фітотоксичної дії гербіцидів в посівах пшениці озимої. Гербологія в сучасному екологічно безпечному землеробстві. Матеріали XIII науково-практичної конференції. Київ, 2023. С. 71–73
- 74. Шевченко С. М., Стадник Д. І., Деревенець-Шевченко К. А. Банк насіння бур'янів в ґрунті та формування актуальної забур'яненості в фітоценозах. Зернова галузь – проблеми та перспективи

технологічного забезпечення: Матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від Дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН Валентина Сергійовича Цикова (Дніпро, 12–13 жовтня 2023 р.). НААН, ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, ДУ ІЗК НААН 2023. С. 91–93

- 75. Шевченко С. М., Мороз О. Ю., Шевченко О. М. Динаміка забур'яненості посівів в сівозмінах степового екотипу. Зернова галузь – проблеми та перспективи технологічного забезпечення: Матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від Дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН Валентина Сергійовича Цикова (Дніпро, 12–13 жовтня 2023 р.). НААН, ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, ДУ ІЗК НААН 2023. С. 100–101
- 76. Шевченко С. М., Осняч А. І., Ковіка С. В., Янакій О. В., Гавриленко Н. В. Залежність твердості ґрунту від динаміки вологозабезпеченості в степовій зоні. Зернова галузь – проблеми та перспективи технологічного забезпечення: Матеріали Міжнародної наукової конференції з нагоди 100-річчя від Дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка НААН Валентина Сергійовича Цикова (Дніпро, 12–13 жовтня 2023 р.). НААН, ДУ Інститут зернових культур. Дніпро, ДУ ІЗК НААН 2023. С. 101–102
- 77. Деревенець-Шевченко К. А., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Ґрунтозахисні системи обробітку і особливості формування шкідливого комплексу в посівах кукурудзи. Current challenges of science and education. Proceedings of the 5th International scientific and practical conference. MDPC Publishing. Berlin, Germany. 2024. pp. 19–23
- 78. Dent D., Shevchenko S. Smart agricultural technology for profit, sustainability and environmental safety. Наукові основи адаптивного землеробства: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції з нагоди 100-річчя від Дня народження доктора сільськогосподарських наук, професора, академіка ФЕДРА ТРОХИМОВИЧА МОРГУНА, 90-річчя Агрономічного факультету Дніпровського державного аграрно-економічного університету та Міжнародного дня здоров'я рослин (16-17 травня 2024 року, м. Дніпро). Дніпро: ДДАЕУ, 2024. С. 220–222
- 79. Лебідь Є. М., Шевченко М. С., Мойсеєнко В.П., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Патент № 13812 Україна, МПК (2006) А01В79/02. «Спосіб боротьби з бур'янами» Оpubліковано 2006 р. Бюлетень №4
- 80. Лебідь Є. М., Горобець А. Г., Горбатенко А. І., Шевченко М. С., Мойсеєнко В. П., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Патент № 21526 Україна, МПК А01В79/02 (2007.01). «Спосіб боротьби з бур'янами на полях, вкритих поживними рештками» Промислова власність, Бюлетень №3 книга 1 2007 р
- 81. Лебідь Є. М., Циков В. С., Шевченко М. С., Мойсеєнко В. П., Горобець А. Г., Горбатенко А. І., Лінський А. М., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Патент №25125 Україна, «Оприскувач». Промислова власність, 2007 р. Бюлетень №11 книга 1
- 82. Лебідь Є. М., Циков В. С., Черенков А. В., Шевченко М. С., Мойсеєнко В. П., Пащенко Ю. М., Шевченко А. М., Шевченко С. М., Гирка А. Д. Пат. 39123 Україна, МПК А01С21/00 (2009.02). Спосіб удобрення ґрунту і сівби насіння рослин. Власник: Інститут зернового господарства УААН. № U 200809564; заявл. 21.07.2008; опубл. 10.02.2009, Бюл. №3 (кн. 1)
- 83. Шевченко М. С., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Прорив на кукурудзяному полі. Практичний посібник аграрія «Agroexpert». Жовтень, 2013. №10 (63). С. 22–25
- 84. Шевченко О. М., Шевченко С. М. Епоха потепління і кукурудза. Журнал «Farmer». №3 (51). Березень, 2014. С. 42–44
- 85. Шевченко С. М., Шевченко О. М. Агротехнічна система проти шкодочинності амброзії полинолистій. Журнал «Агроном». № 1 (43). Лютий, 2014. С. 64–68
- 86. Шевченко М. С., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Соняшник: економічний стрибок чи екологічний баланс. Практичний посібник аграрія «Agroexpert». Березень, 2014. № 3 (68). С. 22–27
- 87. Шевченко М. С. Шевченко С. М., Десятник Л. М. Зберегти силу чорнозему. Farmer. № 9 (81). Вересень, 2016. С. 48–52

- 88. Шевченко М. С., Десятник Л. М., Шевченко С. М. Принцип диференціації. Farmer. №12 (84). Грудень, 2016. С. 62–64
- 89. Шевченко М.С. Десятник Л. М., Шевченко С. М., Деревенець-Шевченко К. А. Невгамовний вовчок. Farmer. №1 (97). Вересень, 2018. С. 54–56
- 90. Шевченко М. С., Шевченко О. М., Шевченко С. М. Екологія, енергетика, економіка і систематика агротехнологій. Ексклюзивні технології. 2018. С. 14–20
- 91. Шевченко М., Черчель В., Шевченко С. Наука підвищує врожай. The Ukrainian Farmer. Вересень, 2020. С. 16–17
- 92. Черчель В. Ю., Шевченко М. С., Десятник Л. М., Шевченко С. М. Контролювання деградації ґрунтів і підвищення їх родючості: Навчальний посібник. Kyiv : Agrarian Science, 2020. 168 с
- 93. Лебідь Є. М., Циков В. С., Пащенко Ю. М., Шевченко М. С., Кирпа М. Я., Пащенко Н. А., Кордин О. І., Шевченко С. М. Методика проведення польових дослідів. Інститут зернового господарства, Дніпропетровськ, 2008. 27с
- 94. А. В. Черенков, М. С. Шевченко, В. Ю. Черчель, В. В. Мороз, Є. М. Лебідь, В. С. Циков, Б. В. Дзюбецький та інші [С. М. Шевченко]. Особливості проведення весняно-польових робіт в зоні Степу в 2012 році. Рекомендовано вченою радою ДУ Інституту сільського господарства степової зони НААН України. Дніпропетровськ, 2012. 111 с
- 95. Черенков А. В., Циков В. С., Дзюбецький Б. В., Шевченко М. С., Красненков С. В., Кирпа М. Я., Черчель В. Ю. та інші [С. М. Шевченко]. Інтенсифікація технологій вирощування кукурудзи на зерна – гарантія стабілізації урожайності на рівні 90-100 ц/га (практичні рекомендації). Рекомендовано вченою радою ДУ Інституту сільського господарства степової зони НААН України (протокол №6 від 12 квітня 2012 р.). Дніпропетровськ, 2012. 30с
- 96. Швайка І. О., Гадзало Я. М., Заришняк А. С., Іващенко О. О. та інші [С.М. Шевченко]. Сівба озимих культур-основа високого врожаю. Рекомендації з впровадження інноваційних агротехнологій для зони Степу в 2014. Дніпропетровськ. 39 с
- 97. Павленко О. М., Краснопольський Я. В., Сухомлин Л. В., Гадзало Я. М. та інші [С. М. Шевченко]. Освоєння інноваційно-технологічного комплексу весняно-польових робіт в степовій зоні. Науково-практичні рекомендації з вирощування сільськогосподарських культур в 2015 році. Дніпропетровськ, ДУ Інститут сільського господарства степової зони НААНУ, 2015. 59 с
- 98. Павленко О. М., Краснопольський Я. В., Топчій В. М., Сухомлин Л. В., Гадзало Я. М., та інші [С. М. Шевченко] Агротехнологічна та інноваційна стратегія проведення весняно-польових робіт в умовах 2016 року. Науково-практичні рекомендації з вирощування сільськогосподарських культур в 2016 році. ДУ Інститут сільського господарства степової зони НААН України. Дніпро, 2016. 90 с
- 99. Топчій В. М., Сухомлин Л. В., Гадзало Я. М., Черенков А. В., Шевченко М. С., Черчель В. Ю., та інші [С. М. Шевченко]. Весняному полю – інноваційні сорти і технології. Науково-практичні рекомендації з вирощування сільськогосподарських культур в 2017 році. ДУ Інститут зернових культур НААН України. Дніпро, 2017. 59 с

Наукова (науково-технічна) продукція: технології

Соціально-економічна спрямованість: збільшення обсягів виробництва; поліпшення стану навколишнього середовища; економія енергоресурсів

Охоронні документи на ОПВ:

Впровадження результатів дисертації: Впроваджено

Зв'язок з науковими темами: ДР 0111U004989 ДР 0115U007128 ДР 0120U105780

VI. Відомості про наукового керівника/керівників (консультанта)

VII. Відомості про офіційних опонентів та рецензентів

Офіційні опоненти

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Цюк Олексій Анатолійович
2. Oleksii A. Tsiuk

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Національний університет біоресурсів і природокористування України

Код за ЄДРПОУ: 00493706

Місцезнаходження: вул. Героїв Оборони, буд. 15, Київ, 03041, Україна

Форма власності: Державна

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR:

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Шевченко Микола Вікторович
2. Mykola V. Shevchenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.03

Ідентифікатор ORCID ID: Не застосовується

Додаткова інформація: ;<https://www.scopus.com/authid/detail.uri?authorId=57219599277>

Повне найменування юридичної особи: Державний біотехнологічний університет

Код за ЄДРПОУ: 44234755

Місцезнаходження: вул. Алчевських, буд. 44, Харків, Харківський р-н., 61002, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Власне Прізвище Ім'я По-батькові:

1. Міщенко Юрій Григорович
2. Yurii H. Mishchenko

Кваліфікація: д. с.-г. н., професор, 06.01.01

Ідентифікатор ORCID ID: 0000-0002-5942-9288

Додаткова інформація:

Повне найменування юридичної особи: Сумський національний аграрний університет

Код за ЄДРПОУ: 04718013

Місцезнаходження: вул. Герасима Кондратьєва, буд. 160, Суми, Сумський р-н., 40021, Україна

Форма власності:

Сфера управління: Міністерство освіти і науки України

Ідентифікатор ROR: Не застосовується

Рецензенти

VIII. Заключні відомості

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
голови ради

Ткаліч Юрій Ігорович

Власне Прізвище Ім'я По-батькові
головуючого на засіданні

Ткаліч Юрій Ігорович

Відповідальний за підготовку
облікових документів

Ткаченко Олександр Сергійович

Реєстратор

УкрІНТЕІ

Керівник відділу УкрІНТЕІ, що є
відповідальним за реєстрацію наукової
діяльності

Юрченко Тетяна Анатоліївна